

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ผู้วิจัยได้นำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์และแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ดังนี้

$\bar{x}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย (mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (sample size)
f	แทน	ความถี่ (frequency)
%	แทน	ร้อยละ (percentage)
t	แทน	ค่าสถิติในการทดสอบค่าที (t-test)
F	แทน	ค่าสถิติการทดสอบเอฟ (F-test)
df	แทน	ระดับชั้นแห่งความอิสระ (degree of freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (sum of squares)
MS	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (mean squares)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็น (probability)
*	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ออกเป็น 3 ตอน ตามความมุ่งหมายของการวิจัย ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ในการศึกษาการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ได้แก่ ตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 3

ตาราง 3 ความถี่และร้อยละของสภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

สภาพของกลุ่มตัวอย่าง	ความถี่ (f)	ร้อยละ
ตำแหน่ง	330	100.00
ผู้บริหารสถานศึกษา	104	31.52
ครูผู้สอน	226	68.48
ขนาดสถานศึกษา	330	100.00
ขนาดเล็ก (นักเรียน 120 คนลงมา)	117	35.45
ขนาดกลาง (นักเรียน 121-300 คน)	111	33.64
ขนาดใหญ่ (นักเรียน 301 คนขึ้นไป)	102	30.91

จากตาราง 3 สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี เป็นผู้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 31.52 และเป็นครูผู้สอน จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 68.48 ส่วนในด้านขนาดสถานศึกษา เป็นผู้ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กจำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 35.45 ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดกลางจำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 33.64 และปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 30.91

**ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี**

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ใน 5 ด้าน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังตาราง 4-8

**ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ด้านกายภาพ**

ที่	การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านกายภาพ	ระดับการดำเนินงาน(n=330)		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดอาคารสถานที่ของโรงเรียน	3.14	0.69	ปานกลาง
2	จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนักเรียนให้ดูแลอาคารสถานที่	4.17	0.73	มาก
3	โรงเรียนจัดอาคารสถานที่เพียงพอต่อการใช้งาน	3.73	0.64	มาก
4	จัดให้มีสวนพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรม	2.79	0.91	ปานกลาง
5	จัดกิจกรรมเปิดเพลงกระจายเสียงที่ส่งเสริมสมาธิ ประเทืองปัญญา	3.57	0.76	มาก
6	จัดประดิษฐานพระพุทธรูปประจำโรงเรียนและประจำ ห้องเรียนอย่างเหมาะสม	3.65	0.84	มาก
7	จัดสภาพโรงเรียนสะอาด ปลอดภัย สงบ ร่มรื่น เรียบง่าย ไกล่ล้นธรรมชาติ	3.68	0.75	มาก
8	จัดสภาพบริเวณโรงเรียนปราศจากสิ่งเสพติด อบายมุข และสิ่งมอมเมาทุกชนิด	4.87	0.69	มากที่สุด
9	จัดให้มีแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา ในโรงเรียน	3.13	0.90	ปานกลาง
10	ติดป้ายนิเทศ ป้ายคติธรรม คำขวัญคุณธรรม จริยธรรมโดยทั่วไปในบริเวณโรงเรียน	4.49	0.77	มาก
11	จัดขนาดและบรรยากาศห้องเรียนมีความ เหมาะสมในการเรียนรู้	3.74	0.68	มาก
12	จัดสภาพแวดล้อมและความสะอาดของโรงอาหาร ได้เหมาะสม	3.55	0.82	มาก
13	จัดห้องน้ำ-ห้องส้วมให้มีจำนวนพอเพียงและสะอาด	2.60	0.83	ปานกลาง
14	จัดให้มีห้องสมุดในทำเลที่ตั้งเหมาะสม	2.87	0.81	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย		3.57	0.76	มาก

จากตาราง 4 การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ด้านกายภาพพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.57$, S.D.= 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานเป็นอันดับแรก ได้แก่ การจัดสภาพบริเวณโรงเรียนปราศจากสิ่งเสพติด อนามัยและสิ่งมอมเมาทุกชนิด โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.87$, S.D.= 0.69) รองลงมาสามอันดับ ได้แก่ การติดป้ายนิเทศ ป้ายคติธรรม คำขวัญคุณธรรมจริยธรรมโดยทั่วไปในบริเวณโรงเรียน ($\bar{x} = 4.49$, S.D.= 0.77) การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนักเรียนให้ดูแลอาคารสถานที่ ($\bar{x} = 4.17$, S.D.= 0.73) และการจัดขนาดและบรรยากาศห้องเรียนมีความเหมาะสมในการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.74$, S.D.= 0.68) ตามลำดับ โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีการดำเนินงานเป็นสามอันดับสุดท้าย ได้แก่ การจัดให้มีห้องสมุดในทำเลที่ตั้งเหมาะสม ($\bar{x} = 2.87$, S.D.= 0.81) การจัดให้มีสวนพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรม ($\bar{x} = 2.79$, S.D.= 0.91) และการจัดห้องน้ำ-ห้องส้วมให้มีจำนวนพอเพียงและสะอาด ($\bar{x} = 2.60$, S.D.= 0.83) โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต

ที่	การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต	ระดับการดำเนินงาน (n=330)		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	จัดกิจกรรมแสดงตนเป็นพุทธมามกะ	4.57	0.70	มากที่สุด
2	จัดกิจกรรมเข้าค่ายพุทธบุตรเพื่อฝึกฝนอบรมให้เกิดการกิน อยู่ ฟัง เป็น ตามหลักไตรสิกขา	3.99	0.77	มาก
3	จัดกิจกรรมการประกวดมรรยาทชาวพุทธ	2.96	0.69	ปานกลาง
4	จัดกิจกรรมส่งเสริม ยกย่องเชิดชูผู้ทำความดี	3.86	0.92	มาก
5	จัดกิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ประจำวันและประจำสัปดาห์	4.69	0.78	มากที่สุด
6	จัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาเป็นประจำ	4.33	0.69	มาก
7	จัดกิจกรรมต้นไม้พุดได้ที่เน้นคติธรรม	4.61	0.83	มากที่สุด
8	จัดกิจกรรมส่งเสริมความรับผิดชอบช่วยเหลือดูแลรักษาพัฒนาอาคารสถานที่ สาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อม	3.72	0.86	มาก
9	สนับสนุนให้นักเรียนมีความอิสระในการจัดกิจกรรม	2.90	0.81	ปานกลาง
10	จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา	3.61	0.74	มาก
11	จัดนิทรรศการแสดงผลงานทางพระพุทธศาสนาในโรงเรียน	3.43	0.92	ปานกลาง
รวมเฉลี่ย		3.86	0.68	มาก

จากตาราง 5 การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิตพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.86$, S.D.= 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานเป็นอันดับแรก ได้แก่ การจัดกิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ประจำวันและประจำสัปดาห์โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.69$, S.D.= 0.78) รองลงมาสามอันดับ ได้แก่ การจัดกิจกรรมต้นไม้พูดได้ที่เน้นคติธรรม ($\bar{x} = 4.61$, S.D.= 0.83) การจัดกิจกรรมแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ($\bar{x} = 4.57$, S.D.= 0.70) โดยสองรายการนี้มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด และการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาเป็นประจำ ($\bar{x} = 4.33$, S.D.= 0.69) มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีการดำเนินงานเป็นสามอันดับสุดท้าย ได้แก่ การจัดนิทรรศการแสดงผลงานทางพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ($\bar{x} = 3.43$, S.D.= 0.92) การจัดกิจกรรมการประกวดมรรยาทชาวพุทธ ($\bar{x} = 2.96$, S.D.= 0.69) และการสนับสนุนให้นักเรียนมีความอิสระในการจัดกิจกรรม ($\bar{x} = 2.90$, S.D.= 0.81) ตามลำดับโดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ด้านการเรียนการสอน

ที่	การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านการเรียนการสอน	ระดับการดำเนินงาน (n=330)		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	มีหลักสูตรสถานศึกษา หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการพุทธธรรมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.33	0.65	ปานกลาง
2	ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	3.64	0.73	มาก
3	ประสานความร่วมมือกับวัด คณะสงฆ์ หรือภูมิปัญญาในการจัดการเรียนรู้ทั้งสาระพระพุทธศาสนาและสาระอื่น ๆ	4.10	0.89	มาก
4	ส่งเสริม สนับสนุน หรือจัดอบรมสัมมนาทางวิชาการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการพุทธธรรม	3.79	0.88	มาก
5	จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องพุทธธรรมให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.29	0.91	มาก
6	มีความร่วมมือกันระหว่างครูกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน	3.67	0.82	มาก
7	จัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้	3.82	0.79	มาก

ตาราง 6 (ต่อ)

ที่	การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านการเรียนการสอน	ระดับการดำเนินงาน (n=330)		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
8	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.71	0.72	มาก
9	จัดกิจกรรมให้มีการนำหลักธรรมมาเป็นฐาน ในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา	3.76	0.86	มาก
10	จัดกิจกรรมบริหารจัดการจัดเจริญปัญญาทั้งในการเรียน การสอนและในกิจกรรมการดำรงชีวิตประจำวัน	3.95	0.77	มาก
11	ใช้สื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการใฝ่รู้และแสวงหา ความรู้ด้วยตนเองอยู่เสมอ	3.54	0.81	มาก
12	จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้หลักพุทธธรรม เป็นฐาน	3.46	0.69	ปานกลาง
13	ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้เรียนรู้เพิ่มเติมหรือศึกษา ดูงานเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.70	0.78	มาก
14	มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่ หลากหลายตามหลักภาวนา 4 (กาย ศิล สมาธิ ปัญญา)	3.53	0.83	มาก
15	นำนักเรียนไปเรียนรู้ที่วัดหรือศาสนสถานที่ใช้เป็น แหล่งเรียนรู้ประจำของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง	3.78	0.90	มาก
รวมเฉลี่ย		3.74	0.88	มาก

จากตาราง 6 การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ด้านการเรียนการสอน พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.74$, S.D.= 0.88) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานเป็นอันดับแรก ได้แก่ การจัดเนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องพุทธธรรมให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนโดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29$, S.D.= 0.91) รองลงมาสามอันดับ ได้แก่ การประสานความร่วมมือกับวัด คณะสงฆ์ หรือภูมิปัญญาในการจัดการเรียนรู้ทั้งสาระพระพุทธศาสนาและสาระอื่น ๆ ($\bar{x} = 4.10$, S.D.= 0.89) การจัดกิจกรรมบริหารจัดการจัดเจริญปัญญาทั้งในการเรียนการสอน และในกิจกรรมการดำรงชีวิตประจำวัน ($\bar{x} = 3.95$, S.D.= 0.77) และการจัดบรรยากาศภายในโรงเรียนให้เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.82$, S.D.= 0.79) ตามลำดับ โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีการดำเนินงานเป็นสามอันดับสุดท้าย ได้แก่ มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลายตามหลักภาวนา 4 (กาย ศิล สมาธิ ปัญญา) โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.53$, S.D.= 0.83) การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดย

ใช้หลักพุทธธรรมเป็นฐาน ($\bar{x} = 3.46$, S.D. = 0.69) และการมีหลักสูตรสถานศึกษา หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการพุทธธรรมทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\bar{x} = 3.33$, S.D. = 0.65) ตามลำดับซึ่งมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์

ที่	การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์	ระดับการดำเนินงาน (n=330)		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ส่งเสริมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร อ่อนน้อม ถ่อมตน เคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน ยิ้มแย้มแจ่มใส มีเมตตาต่อกันทั้งครูต่อนักเรียน ครูต่อครู นักเรียน ต่อนักเรียน และครูต่อผู้ปกครอง	4.76	0.82	มากที่สุด
2	ส่งเสริมให้นักเรียนมีความเคารพผู้อื่นทั้งต่อหน้า และลับหลัง	4.31	0.80	มาก
3	ส่งเสริมบรรยากาศใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และใฝ่สร้างสรรค์	4.11	0.78	มาก
4	โรงเรียนนิมนต์พระสงฆ์มาบรรยายธรรมในวันสำคัญ ทางศาสนา	4.23	0.79	มาก
5	ผู้บริหาร ครูและนักเรียนมีความพร้อมเพรียง ในการร่วมกิจกรรม	4.47	0.90	มาก
6	ส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครูและนักเรียนปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น	3.96	0.76	มาก
7	ส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครูและนักเรียนได้ปฏิบัติธรรม ในวันสำคัญทางศาสนา	3.78	0.74	มาก
8	โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านพระพุทธศาสนาอยู่เสมอ	4.61	0.68	มากที่สุด
9	ผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่างชาวพุทธที่ดีให้กับนักเรียน	3.88	0.67	มาก
10	ส่งเสริมให้นักเรียนรู้เท่าทันปัญหา สามารถแก้ไข ปัญหาชีวิตและทำงานด้วยสติปัญญา	3.66	0.73	มาก
11	ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนระลึกและศรัทธาใน พระรัตนตรัย เป็นประจำและในโอกาสสำคัญอย่าง ต่อเนื่องให้เป็นวิถีชีวิต	3.90	0.77	มาก
12	ส่งเสริมให้นักเรียนศีล 5 ในการดำรงชีวิตและดำเนิน ชีวิตโดยเกื้อกูลต่อสิ่งแวดล้อม	3.82	0.75	มาก

ตาราง 7 (ต่อ)

ที่	การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์	ระดับการดำเนินงาน (n=330)		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
13	ผู้บริหารและครูมีความซื่อสัตย์และจริงใจในการปฏิบัติงาน	4.29	0.74	มาก
	รวมเฉลี่ย	4.13	0.81	มาก

จากตาราง 7 การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ พบว่า อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$, S.D.= 0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานเป็นอันดับแรก ได้แก่ การส่งเสริมความสัมพันธ์แบบกัลยาณมิตร อ่อนน้อมถ่อมตน เคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน ยิ้มแย้มแจ่มใสมีเมตตาต่อกันทั้งครูต่อนักเรียน ครูต่อครู นักเรียนต่อนักเรียน และครูต่อผู้ปกครองโดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.76$, S.D.= 0.82) รองลงมาสามอันดับ ได้แก่ โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมด้านพระพุทธศาสนาอยู่เสมอ ($\bar{x} = 4.61$, S.D.= 0.68) โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้บริหาร ครูและนักเรียนมีความพร้อมเพรียงในการร่วมกิจกรรม ($\bar{x} = 4.47$, S.D.= 0.90) และส่งเสริมให้นักเรียนมีความเคารพผู้อื่นทั้งต่อหน้าและลับหลัง ($\bar{x} = 4.31$, S.D.= 0.80) ตามลำดับ โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีการดำเนินงานเป็นสามอันดับสุดท้าย ได้แก่ การส่งเสริมให้นักเรียนใช้ศีล 5 ในการดำรงชีวิตและดำเนินชีวิตโดยถือกุศลต่อสิ่งแวดล้อม ($\bar{x} = 3.82$, S.D.= 0.75) การส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครูและนักเรียนได้ปฏิบัติธรรมในวันสำคัญทางศาสนา ($\bar{x} = 3.78$, S.D.= 0.74) และการส่งเสริมให้นักเรียนรู้เท่าทันปัญหา สามารถแก้ไขปัญหาชีวิตและทำงานด้วยสติปัญญา ($\bar{x} = 3.66$, S.D.= 0.73) ตามลำดับ โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ด้านการบริหารจัดการ

ที่	การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านการบริหารจัดการ	ระดับการดำเนินงาน (n=330)		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	โรงเรียนมีการสรรหาคณะกรรมการที่ปรึกษาที่เป็นกัลยาณมิตร	4.01	0.89	มาก
2	ผู้บริหาร คณะครูและชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน	3.64	0.78	มาก

ตาราง 8 (ต่อ)

ที่	การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านการบริหารจัดการ	ระดับการดำเนินงาน (n=330)		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
3	จัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติเพื่อการบริหารงาน ตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	3.38	0.91	ปานกลาง
4	ปลูกฝังศรัทธาและสร้างเสริมปัญญาในพระพุทธศาสนา ให้เกิดขึ้นกับบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง	4.35	0.86	มาก
5	จัดให้มีโครงสร้างการบริหารงานตามรูปแบบโรงเรียน วิถีพุทธอย่างชัดเจน	4.09	0.77	มาก
6	ผู้ปกครอง วัด และชุมชนให้ความร่วมมือกับโรงเรียน ในการพัฒนาผู้เรียนและชุมชน	4.61	0.83	มากที่สุด
7	มีการนิเทศ กำกับติดตาม ตรวจสอบและประเมินการ ดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธอย่างต่อเนื่อง	3.41	0.92	ปานกลาง
8	การปฏิบัติตนและการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน เป็นที่ยอมรับของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน	4.22	0.94	มาก
9	จัดระบบสารสนเทศถูกต้อง มีความเป็นปัจจุบันเพื่อใช้ ในการบริหารงานโรงเรียน	3.29	0.89	ปานกลาง
10	จัดหาวัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อใช้ ในการบริหารงานโรงเรียน	3.19	0.74	ปานกลาง
11	มีการร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชนและวัด ในการ ดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	4.69	0.93	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		3.89	0.77	มาก

จากตาราง 8 การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ด้านการบริหารจัดการ พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$, S.D.= 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีการดำเนินงานเป็นอันดับแรก ได้แก่ มีการร่วมมือกับผู้ปกครอง ชุมชนและวัด ในการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.69$, S.D.= 0.93) รองลงมาสามอันดับ ได้แก่ ผู้ปกครอง วัด และชุมชนให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการพัฒนาผู้เรียนและชุมชน โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.61$, S.D.= 0.83) การปลูกฝังศรัทธาและสร้างเสริมปัญญาในพระพุทธศาสนาให้เกิดขึ้นกับบุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง ($\bar{x} = 4.35$, S.D.= 0.86) และการปฏิบัติตนและการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนเป็นที่ยอมรับของบุคลากรในโรงเรียนและชุมชน ($\bar{x} = 4.22$, S.D.= 0.94) ตามลำดับ โดยมี

การดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ส่วนข้อที่มีการดำเนินงานเป็นสามอันดับสุดท้าย ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติเพื่อการบริหารงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ($\bar{x} = 3.38$, S.D.= 0.91) การจัดระบบสารสนเทศถูกต้อง มีความเป็นปัจจุบันเพื่อใช้ในการบริหารงานโรงเรียน ($\bar{x} = 3.29$, S.D.= 0.89) และการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการบริหารงานโรงเรียน ($\bar{x} = 3.19$, S.D.= 0.74) ตามลำดับ โดยมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง จากการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ใน 5 ด้าน สรุปเป็นภาพรวมได้ดังตาราง 9

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี โดยภาพรวม

ที่	การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา	ระดับการดำเนินงาน (n=330)		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านกายภาพ	3.57	0.76	มาก
2	ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต	3.86	0.68	มาก
3	ด้านการเรียนการสอน	3.74	0.88	มาก
4	ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์	4.13	0.81	มาก
5	ด้านการบริหารจัดการ	3.89	0.77	มาก
	รวมเฉลี่ย	3.84	0.67	มาก

จากตาราง 9 การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$, S.D.= 0.67) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นกัน โดยเรียงลำดับด้านที่มีการดำเนินงานมากไปน้อย คือ ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ ($\bar{x} = 4.13$, S.D.= 0.81) ด้านการบริหารจัดการ ($\bar{x} = 3.89$, S.D.= 0.77) ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ($\bar{x} = 3.86$, S.D.= 0.68) ด้านการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.74$, S.D.= 0.88) และด้านกายภาพ ($\bar{x} = 3.57$, S.D.= 0.76) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษา ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 10-11

ตาราง 10 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามตำแหน่ง

ที่	การดำเนินงานตามโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา	ผู้บริหาร สถานศึกษา (n=104)		ครูผู้สอน (n=226)		t	p
		$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1	ด้านกายภาพ	3.71	0.52	3.43	0.88	1.45	.10
2	ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต	3.92	0.63	3.80	0.69	1.65	.12
3	ด้านการเรียนการสอน	3.07	0.77	3.41	0.61	2.90	.02*
4	ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์	4.10	0.60	4.16	0.77	.66	.51
5	ด้านการบริหารจัดการ	3.96	0.68	3.82	0.80	1.42	.16
	ภาพรวม	3.77	0.71	3.59	0.73	1.13	.09

* = $p \leq .05$

** = $p \leq .01$

จากตาราง 10 การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี โดยรวม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.77$, S.D.= 0.71) และครูผู้สอนเห็นว่ามี การดำเนินงานอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{x} = 3.59$, S.D.= 0.73) และเมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยรวม ผลการเปรียบเทียบ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบแยกรายด้าน พบว่า ด้านกายภาพ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ และด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ที่	การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1	ด้านกายภาพ	ระหว่างกลุ่ม	2	19.176	9.588	25.086	.00**
		ภายในกลุ่ม	327	124.979	.382		
		รวม	329	144.155			
2	ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต	ระหว่างกลุ่ม	2	.981	.490	1.499	.23
		ภายในกลุ่ม	327	106.991	.327		
		รวม	329	107.972			
3	ด้านการเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.957	.978	2.750	.07
		ภายในกลุ่ม	327	116.324	.356		
		รวม	329	118.280			
4	ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์	ระหว่างกลุ่ม	2	3.779	1.890	5.494	.02*
		ภายในกลุ่ม	327	112.459	.344		
		รวม	329	116.238			
5	ด้านการบริหารจัดการ	ระหว่างกลุ่ม	2	.771	.560	1.832	.19
		ภายในกลุ่ม	327	112.341	.330		
		รวม	329	115.933			
โดยรวม		ระหว่างกลุ่ม	2	1.957	6.633	3.573	.04*
		ภายในกลุ่ม	327	116.324	.876		
		รวม	329	118.280			

* = $p \leq .05$

** = $p \leq .01$

จากตาราง 11 การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยรวม มีการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการดำเนินงานด้านกายภาพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ มีการดำเนินงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการดำเนินงานในอีกสามด้าน คือ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านการเรียนการสอน

และด้านการบริหารจัดการ ในสถานศึกษาดังขนาดกันมีการดำเนินงาน ไม่แตกต่างกัน โดยแสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยภาพรวมและในด้านที่พบความแตกต่าง ดังแสดงรายละเอียดในตาราง 12-14

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ในภาพรวม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา เป็นรายคู่

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{x}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.14	3.94	3.76
ขนาดเล็ก	4.14	-	.20	.38**
ขนาดกลาง	3.94	-	-	.18
ขนาดใหญ่	3.76	-	-	-

* = $p \leq .05$ ** = $p \leq .01$

จากตาราง 12 การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ในภาพรวม สถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ มีการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนสถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดกลาง และขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ มีการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ด้านกายภาพ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา เป็นรายคู่

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{x}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.13	3.90	3.76
ขนาดเล็ก	4.13	-	.24	.37**
ขนาดกลาง	3.90	-	-	.14
ขนาดใหญ่	3.76	-	-	-

* = $p \leq .05$ ** = $p \leq .01$

จากตาราง 13 การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ด้านกายภาพ สถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ มีการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนสถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดกลาง และขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ มีการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

ตาราง 14 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา เป็นรายคู่

ขนาดสถานศึกษา	$\bar{x}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.27	4.18	3.98
ขนาดเล็ก	4.27	-	.09	.29*
ขนาดกลาง	4.18	-	-	.20
ขนาดใหญ่	3.98	-	-	-

* = $p \leq .05$

** = $p \leq .01$

จากตาราง 14 การดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ สถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ มีการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสถานศึกษาขนาดเล็กกับขนาดกลาง และขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ มีการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน